Handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården

Nationell nivå

Uppdraget	Att göra
SKL ska verka för att regeringen genomför en riksrepresentativ kartläggning av barnavårdsanmälningar (omfattning, mönster, resultat av anmälningar etc.). Studien bör replikeras så att man kan se förändringar över tid.	SKL har i juni 2015 lämnat en informell skrivelse till socialdepartementet ang. detta.
SKL ska verka för att regeringen utreder socialnämndens möjligheter att upprätta interna register över anmälningar som inte leder till utredningar – barnskyddet behöver gå före integriteten.	Frågan togs upp vid den nationella dialogen med minister Åsa Regner och den nationella samordnare Cecilia Grefve den 7 september 2015. Närvarande myndigheter (BO, SoS, mfl) samt organisationer (SKL m fl) eniga om att det krävs lagändring snarast. Frågan är lyft till Åsa Regnér via Cecilia Grevfe, frågan ska beredas.
SKL ska verka för att regeringen tar fram anvisningar och kunskapsstöd för att kommunerna ska kunna arbeta proaktivt före en anmälan, och motsvarande stöd för att kommunerna ska kunna bedöma anmälningar inom myndighetsutövningen.	SKL har gjort en ansökan om utvecklingsarbete enligt ovan, ett internt samarbete på SKL med socialtjänstsektionen, hälso-och sjukvårdssektionen och skolsektionen. Ansökan behandlas av socialdepartementet och utbildningsdepartementet, besked väntas under våren då utvecklingsarbetet kan komma igång. SKL planerar en konferens den 7 mars då företrädare från Skottland medverkar och presenterar Skottlands-modellen ”Getting It Right For Every Child” GIRFEC.
SKL ska verka för att regeringen gör en översyn av hur arbete med riktat stöd på selektiv nivå kan regleras. Syftet ska vara att öka socialtjänstens möjlighet att ge barn, unga och familjer tidigt och riktat stöd, i samverkan med skolan, barn- och elevhälsovården, hälso- och sjukvården med flera. I översynen bör möjligheten till begränsad dokumentation ingå. Frågan bör ingå i översynen av Socialtjänstlagen (SoL).	

SKL ska verka för att regeringen utreder och ger förslag på hur barn och unga som far illa kan garanteras insatser från hälso- och sjukvården, inklusive barn- och ungdomspsykiatrin och skolan.	Mycket förändringar på gång, i nya BBIC och i LVU-översynen föreslås att hälsan undersöks i två steg, basverksamheterna ska säkerställa att grundläggande kontroller är genomförda, och läkarundersökning efter medicinsk bedömning. Överenskommelser om hälso-och läkarundersökningar har träffats i 20 län. Ingår som en del i BoU-satsningen, där de regionala utvecklingsledarna ger länen stöd. Det behövs fortsatt implementeringsstöd för att överenskommelserna ska nå sitt syfte då arbetet med hälsoundersökningar av barn aktuella inom socialtjänsten står inför stora utmaningar. Överenskommelserna inkluderar också hälso-undersökningar av ensamkommande barn. Se även förslag 4, där dessa frågor också hanteras
SKL ska verka för att regeringen utreder socialtjänstens förutsättningar för lokal samverkan när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Utredningen ska utgå från effekter av det fria skolvalet och friskolornas etablering, och från valfrihetssystemen inom hälso- och sjukvården. Frågan bör ingå i översynen av SoL.	Följa upp om frågan ingår i SKL:s skuggdirektiv. Ta fram goda exempel i kommuner som lyckats lösa detta (I Gävleborg har friskolorna eget nätverk) Regionala stödstrukturerna borde inkludera skolan med särskilda utvecklingseldare för detta, där såväl kommunala skolor och friskolor ingår. Undersök om frågan kan ingå i utvecklingsprojektet med att testa Skottlandsmodellen.
SKL ska verka för att staten undanröjer juridiska hinder för samverkan mellan kommuner, landsting och regioner. Frågan bör ingå i översynen av SoL.	Frågan är ett kongressuppdrag för SKL, 2016-2018. Frågan står också på SKL:s lobby-lista. Följ upp. Juridiska avd/ Germund Persson, SKL menar att tidigare utredningar inte har lämnat några förslag kring detta, generella samverkansavtal kommer troligen inte att bli aktuella utan ett område i taget kommer att hanteras. Man kan dock hävda att detta är ett annat läge, med den extrema situationen med bl.a. ensamkommande barn och socialtjänstens problem. JU undersöker om SKL kan göra en separat skrivning i frågan. Det finns goda exempel på detta i kommunerna/regioner? Gemensam socialjour, samarbete kring familjehemsvård etc .

SKL initierar, för egen del, en utvärdering av delegationen inom socialtjänstens område och de förtroendevaldas roll vid beslutsfattandet i enskilda ärenden. Utvärderingen kan utgöra ett underlag till översynen av SoL.	SKL (VO och ES) har gett ett uppdrag till Göteborgs universitet, Staffan Höijer och Torbjörn Forkby att göra en jämförande studie ur nordiskt perspektiv..
Detaljstyrning och tillsyn	
SKL välkomnar regeringens förestående översyn av SoL och närliggande lagstiftningar. I översynen bör regeringen överväga om det behövs en samlad barnlag, där även funktionshinder-området barn ingår. Ett annat alternativ är en socialtjänstbalk där särskilda kapitel för barn kan ingå. I översynen bör också mängden planer ses över.	SKL har arbetat fram skuggdirektiv: Utredningsdirektiv från regeringen väntas komma 30 april 2016. Fredrik Hjulström, SKL kommer att ingå som sakkunnig i utredningen.
SKL ska verka för att Socialstyrelsens föreskriftsrätt ses över, eftersom den är alltför omfattande. Frågan bör ingå i översynen av SoL. SKL ska verka för att staten bättre synkroniserar stödet till rättstillämpningen och tillsynen. Meddelandeblad och handböcker bör till exempel publiceras i anslutning till att nya bestämmelser träder i kraft.	SKL har arbetat fram skuggdirektiv, ingår frågan i direktiven? Följ upp med JU, jurist Ellinor Englund. Frågan kommer troligen inte att tas separat, utan ingår i SOL-översynen, direktivet klart 30 april 2016 Frågan tas upp med huvudmannagruppen (Annlie Jäderland)
SKL verkar för att staten ser till att olika tillsynsuppdrag samordnas bättre, till exempel mellan Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och Arbetsmiljöverket. Viss lagstiftning behöver ändras, eftersom parallella lagstiftningar endast fungerar i teorin, det vill säga ingen lag har företräde framför den andra. SKL verkar för att staten ser till att IVO utvecklar sin rådgivningsfunktion i förhållande till socialtjänsten för att kunna återföra det som kommer fram i tillsynen som ett lärande.	SKLhar tidigare gjort en skrivelse till regeringen ang. detta, d.nr 10/0685. Arbetsmiljöverket tillsynar fn den sociala barn-och ungdomsvården. Vid ett nationellt dialogmöte med Åsa Regner och Cecilia Grefve 2015-09-07, lovade både Arbetsmiljöverket och IVO att bättre samordna sina tillsynsuppdrag IVO kallade i maj till dialog med myndigheter och organisationer om vilka förbättringar som behövs. SKL deltog vid ett sådant möte. Förändringar är på gång, enligt uppgift ska IVO börja sin rådgivningsfunktion i februari 2016.

SKL beräknar kostnaderna för nya lagar och föreskrifter som träder i kraft utan statlig ersättning.	SKL (VO tillsammans med ES,) har under våren/sommaren 2016 genomfört en liten förstudie för att kostnadsberäkna lagändringen med att utreda alla ärenden där barn bevittnar våld. Slutsatsen från förstudien är att det saknas tillförlitliga underlag för att kunna kostnadsberäkna, det behövs empiri. SKL planerar att lägga upp en studie och hämta in tillförlitligt underlag från ett urval kommuner. Fredrik Hjulström; SKL ansvarig, uppdraget kommer inte igång förrän senare halvan av 2016.
Placeringar utanför hemmet	
SKL ska verka för att staten lämnar långsiktiga ekonomiska garantier så att kommunerna kan dimensionera sin verksamhet och sin bemanning efter faktiska behov. De statliga ersättningarna till kommunerna måste omfatta de totala kostnaderna, till exempel överförmyndarnas administrativa kostnader (för rekrytering, utbildning och tillsyn av gode män), kostnader för särskilt förordnad vårdnadshavare, kostnader för extraordinära insatser och skolkostnader. Kostnaderna måste räknas upp med hänsyn till pris- och löneutvecklingen.	SKL för en intensiv intressebevakning och driver frågan gentemot regering och myndigheter. SKL driver flera förslag om förändrade och förenklade ersättningssystem (se regeländringslistan)
SKL ska verka för att regeringen stärker familjehemsvården övergripande och långsiktigt. Det är viktigt att staten avsätter resurser för ett samlat, kontinuerligt och långsiktigt arbete för familjehemsvårdens utveckling. Familjehemsvården ska prioriteras, men vårdformen behöver utvärderas. Det är angeläget att det nationella centret för familjehemsfrågor inrättas och att en 8 Stärkt skydd för barn och unga nationell rekryteringskampanj som stöd till kommunerna kommer till stånd, enligt förslagen i SOU 2014:3. Det är också viktigt att involvera kommunerna i planeringen.	Socialstyrelsen har inom ramen för sitt ordinarie uppdrag fått i uppgift att förstärka arbetet med familjehemsvården – långsiktigt. Socialstyrelsen ska i vår 2016 ta fram en plan för detta. Socialstyrelsen har också fått ett uppdrag om en informationskampanj för att underlätta rekrytering av familjehem, jourhem, gode män etc. Förslag till forskningsproppen om att familjehemsvården behöver utvärderas. Myndigheten för vårdanalys har fått i uppdrag att följa upp effekter och kvalitet i HVB och konsulentstödda familjehem. SBU fått i uppdrag att göra en kunskapsöversikt över metoder i familjehemsvården. Socialstyrelsen ska ta anpassa utbildningsmaterialet ” Ett hem att växa i” för ensamkommande.

SKL ska verka för att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att kvalitetssäkra modeller för att utreda familjehem, alternativt utveckla nya modeller, samt förvalta och kontinuerligt uppdatera befintlig familjehemsutbildning.	SKL har fört fram ovanstående till regeringen i olika sammanhang, bl a i avrapporteringen av satsningen på de regionala utvecklingsledarna, samt vid de nationella samrådsmötena kring BoU-satsningen mellan SKL, Socialdepartementet och Socialstyrelsen.
SKL ska verka för en dialog med Statens institutionsstyrelse (SiS) om att utöka antalet institutionsplatser och att socialtjänsten och institutionerna förbättrar samverkan i vårdplaneringen för att öka genomströmningen och därmed minska väntetiderna. Betalningssystemet vid SiS ses över.	SKL har under våren 2015 arrangerat dialogmöten i ett par län tillsammans med kommuner och företrädare för SiS. Spridning av arbetet har skett till medlemmarna. Arbetet har lett till förbättringar men SIS hinner inte utöka i den takt de vill eftersom det handlar om säkerhetsklassade lokaler. Den nya regeringen ändrade SiS förutsättningar för avgifterna så det vi beslutade gick inte att genomföra. Det blev dyrare men det är kommunicerat till kommunerna och de vet att det inte handlar om SIS.Vi kommer inte längre. Det vi kan fortsätta göra är att ge ut de avidentifierade listor till kommuner som har färdigbehandlade barn så de snabbare kan ta hem dem eller placera dem till andra vårdformer. På det viset frigörs platser.
Organisation	
SKL följer och analyserar den kartläggning som regeringens nationella samordnare tagit initiativ till att göra i 50 kommuner, avseende nationella och lokala krav på administration och dokumentation och vad detta innebär för den sociala barn- och ungdomsvården.	SKL och de regionala utvecklingsledarna har inlett ett samarbete med den nationella samordnaren kring spridningen av kartläggningen och arbetet med handlingsplanen. Forskning, utvecklingsarbete och goda exempel ska presenteras. En spridningskonferens är planerad 30 augusti 2016. En arbetsgrupp med fem utvecklingsledare planerar spridningskonferenserna tillsammans med den nationella samordnaren. Inbjudan med ”save the date” har skickats ut.
SKL och Socialstyrelsen ansöker om fortsatt stöd hos regeringen för att utvärdera den nationella kravspecifikationen för utveckling av fungerande IT-stöd för Barns Behov i Centrum (BBIC) inklusive förvaltningsfrågan.	Socialstyrelsen och SKL arbetar med var sina delar av en kravspecifikation. SKLs.arbete är beroende av att Socialstyrelsens arbete som väntas bli klart i mars 2016, varefter IT-stödet kan börja utvecklas. SKL samlade IT-leverantörerna i slutet av januari för att gå igenom och testa SKL:s del av kravspecifikationen.

Utbildning och yrkesintroduktion	
SKL ska påverka så att högskolor och universitet tar fram kurser där icke-socionomer kan komplettera sin utbildning för att få socionombehörighet. SKL ber Socialstyrelsen förtydliga vilka skäl som kan utgöra grund för undantagsbestämmelsen i SOSFS 2014:7.	SKL har i regelförenklingslistan föreslagit att dispenstiden för icke-socionomer behöver förlängas med fem år under de extraordinära omständigheter som råder mht flyktingsituationen. Dispens behövs för att fortsatt kunna anställa icke-socionomer. SKL har via de regionala utvecklingsledarna kartlagt och funnit att ca 450 – 500 socialsekr och arbetsledare saknar socionomexamen (30 nov 2015) Socialstyrelsen hämtar under våren in eget underlag/kartlägger situationen för att ta ställning till vilka åtgärder som behöver vidtas. SKL har i december skickat ut en enkät till landets alla kommuner för att ta reda på problemen med personalförsörjning och tillgången till behöriga socionomer, inom barn och unga, samt vilket konkret stöd kommunerna behöver. Resultat i februari 2016 visar att 98 % av kommunerna har svårt att rekrytera erfarna socionomer och 86 % nyexaminerade socionomer. Påverka regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ändra föreskrifterna, så att de bättre följer propositionen samt att övergångsbestämmelserna förlängs och utökas så att det går att anställa icke-socionomer.SKL tar upp frågan med IVO om tillsyn och efterlevnad av bestämmelsen.
SKL ska påverka staten och lärosätena så att en mer erfarenhetsbaserad kompetens får ta ett större utrymme i utbildningen, med till exempel fl era lärare som är disputerade socionomer och strukturerad medverkan från socialtjänsten i utbildningen.	SKL för dialoger med samarbetskommittén. Vad händer här? Socionomer från socialtjänsten kommer till utbildningen och föreläser vid flera lärosäten vilket är positivt, detta utgör en tydlig länk mellan lärosäten och kommuner. En tydlig bild av hur socialtjänsten fungerar i praktiken förmedlas genom detta till studenterna. Vad pågår i kontakterna mellan länen och socionomprogrammen. Följ upp med utvecklingsledarna.

SKL ska arbeta för att staten ser till att grundutbildningen innehåller fler yrkesförberedande moment.	SKL i dialog med samarbetskommittén. Det bör vara en framgångsfaktor att knyta studenter till kommunen redan under utbildningstiden. Norrköping, Sundsvall, Kalmar, Gävleborg har olika trainee-program, studenter blir anställd av kommun under utbildningen. Vissa lärosäten har två terminer praktik vilket kan vara en framgångsfaktor. Kommunerna måste ge möjligheten till att i verksamheten ta emot praktikanter, att se det som en investering inför framtiden. Det är viktigt att organisera handledningen till praktikanterna i kommunen, att ge tid och utrymme att vara handledare. Sundsvall har praktikcentrum. Flera exempel?
Forskning och utveckling	
SKL ska verka för att staten utvecklar en långsiktig forskningsstrategi i samråd med högskolor, regionala stödstrukturer och kommuner. Det behövs ett bättre flöde mellan forskning och praktik, där praktiken också väcker forskningsfrågor. Forskning behövs om till exempel myndighetsutövning och personalomsättning, utredning som verktyg, ärendekedjan, problemtyngd, insatser och resultat.	En forskningsproposition framtagen
SKL ska verka för att regeringen utreder möjligheten att hämta in mer personnummerbaserad statistik än vad som är möjligt i dag.	Fortsätta att arbeta med BBIC-variabler och möjligheten att registrera anmälningar som inte leder till utredningar. SKL fortsätter att driva frågan mot regering, Socialstyrelsen via våra egna kanaler: NSKs och huvudmannagruppen
SKL tillhandahåller utbildningar i risk- och händelseanalys.	SKL ska ta fram ett utbildningsmaterial för att därefter sätta igång utbildningar i slutet av året. Läggs in i VP 2016.